

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Herziening Natura 2000-beheerplan Lonnekermeer

12 februari 2024

Kenmerk R001-1292858LLS-V02-sss-NL

Verantwoording

Titel	Notitie Reikwijdte en Detailniveau Herziening Natura 2000-beheerplan Lonnekermeer
Opdrachtgever	Provincie Overijssel
Projectleider	Evelyn Roskam – van Ent
Auteur	Laura van der Stelt
Tweede lezer	Marlies Verspui
Kenmerk	R001-1292858LLS-V02-sss-NL
Aantal pagina's	16 (exclusief bijlagen)
Datum	12 februari 2024
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding herziening beheerplan Lonnekermeer	4
1.2	Aanleiding mer-procedure	5
1.3	Wat is een Milieueffectrapport?	5
1.4	Initiatiefnemer en bevoegd gezag	5
1.5	Leeswijzer	6
2	Gebiedsbeschrijving en probleem- en doelstelling	6
2.1	Gebiedsbeschrijving	6
2.2	Probleemanalyse Natura 2000-gebied Lonnekermeer	8
2.2.1	Bedreigingen en knelpunten	8
2.2.2	Natura 2000 doelstelling Lonnekermeer	10
3	Aanpak MER beheerplan Lonnekermeer	11
3.1	Relevante (beleids-)kaders	11
3.2	Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen	11
3.3	Alternatieven	12
3.4	Onderzoeksthema's effectbeoordeling (reikwijdte en detailniveau)	12
3.5	Beoordelingsmethodiek	14
4	De mer-procedure	15
4.1	De procedurestappen	15
4.1.1	NRD	15
4.1.2	MER	16
4.2	Partijen betrokken bij de mer-procedure	16
4.3	Communicatie richting omgeving	16

Bijlage 1 Rad van de Overijsselse Leefomgeving

1 Inleiding

Voor u ligt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Lonnekermeer voor de herziening van het Natura 2000-beheerplan Lonnekermeer. Deze NRD markeert de start van de mer-procedure en is onder andere bedoeld om burgers, belangengroepen en wettelijke adviseurs te informeren over de mer-procedure. De NRD en het op te stellen milieueffectrapport (MER) zijn gekoppeld aan de herziening van het beheerplan van het Natura 2000-gebied Lonnekermeer. De NRD is het plan van aanpak voor het opstellen van het MER en heeft als doel om inzicht te geven in:

- De aanleiding voor de herziening van het beheerplan
- Welke alternatieven onderzocht worden in het MER
- Welke milieueffecten onderzocht worden in het MER

De provincie Overijssel legt de NRD ter inzage. Door de publicatie van deze NRD krijgen belanghebbenden de gelegenheid zienswijzen in te dienen op de onderzoeksopzet.

1.1 Aanleiding herziening beheerplan Lonnekermeer

Het Natura 2000-gebied Lonnekermeer is één van de 24 Natura 2000-gebieden in de provincie Overijssel. Voor elk Natura 2000-gebied geldt de verplichting om een beheerplan op te stellen.¹ Een Natura 2000-beheerplan beschrijft het gebied, de te behalen instandhoudingsdoelstellingen en wat er nodig is om deze doelen te realiseren. Elk beheerplan heeft een looptijd van 6 jaar vanaf het moment van vaststelling en moet daarna worden herzien. Onder de Wet Natuurbescherming kon een beheerplan eenmalig verlengd worden met maximaal zes jaar.² Onder de Omgevingswet is dat niet meer mogelijk. Het eerste beheerplan voor Lonnekermeer is op 8 april 2016 door de Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel vastgesteld. De provincie Overijssel heeft op 29 maart 2022 het beheerplan voor Lonnekermeer met maximaal zes jaar verlengd. Daarbij is besloten dat binnen de duur van de verlenging van 6 jaar het beheerplan wordt herzien. Het beheerplan voor Lonnekermeer wordt nu herzien, dit vormt de aanleiding van de mer-procedure (zie paragraaf 1.2).

Het eerste beheerplan richtte zich vooral op behoud van de huidige natuurwaarden en het voorkomen van verslechtering. Hiervoor waren maatregelen noodzakelijk om de interne waterhuishouding te verbeteren. Dit betrof zowel maatregelen binnen als buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Daarnaast zijn maatregelen uitgevoerd m.b.t. stikstofdepositie. Dit waren vooral beheermaatregelen als plaggen, maaien, verwijderen van struweel en opslag. Dit leidde tot verbetering in lokale condities. Voor het herziene beheerplan worden maatregelen genomen niet alleen voor behoud van natuurwaarden maar ook voor verbetering en uitbreiding. Het herziene Natura 2000-beheerplan zal onder andere de resultaten van de maatregelen uit het eerste beheerplan bevatten.

¹ art. 3.8 lid 3 en 3.9 lid 3 Omgevingswet (voorheen Art. 2.1 Wet Natuurbescherming)

² Deze verlenging is gebaseerd op de Wet Natuurbescherming (2.3 lid 4). Een verlenging van de beheerplanperiode is onder de Omgevingswet, dus vanaf 1 januari 2024, geen optie meer.

Er wordt een actueel inzicht gegeven in de staat van instandhouding van de natuur, in hoeverre de Natura 2000-doelen zijn gehaald in de eerste beheerplanperiode, de eventuele restopgaves en de hieraan gekoppelde (nieuwe) natuurherstelmaatregelen.

1.2 Aanleiding mer-procedure

Het doel van de mer-procedure is om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de voorbereiding en vaststelling van een plan of besluit. Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet het wettelijke stelsel voor de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten (flora en fauna) en houtopstanden. De Omgevingswet vervangt de Wet Natuurbescherming. Een beheerplan voor Natura 2000-gebieden wordt onder de Omgevingswet gezien als een (verplicht) programma dat is voorgeschreven ter implementatie van EU-richtlijnen. Voor een programma moet een MER worden opgesteld als er sprake is van een wettelijke of bestuursrechtelijk voorgeschreven plan of programma dat een kader vormt voor mer-(beoordelings)plichtige projecten of wanneer een passende beoordeling voor het plan of programma nodig is.

De exacte maatregelen in het herziene beheerplan zijn op het moment van schrijven van dit NRD nog niet bekend. Het is daarbij ook nog niet bekend of er mer-beoordelingsplichtige maatregelen van toepassing zijn en onder welke categorieën uit het Omgevingsbesluit (bijlage V) deze maatregelen vallen. Categorieën die van toepassing kunnen zijn betreffen categorie A3 (Waterbeheersingsprojecten voor landbouwdoeleinden, met inbegrip van irrigatie- en droogleggingsprojecten), A4 (Eerste bebossing of ontbossing met als doel een andere ruimtelijke functie van de grond) of K9 (Structurele verlaging van het (streef-)peil van een oppervlaktewater). De provincie Overijssel heeft er voor gekozen om uit voorzorg een MER op te stellen. Indien blijkt dat het herziene beheerplan geen mer-beoordelingsplichtige maatregelen voorschrijft betreft het MER een vrijwillig MER.

1.3 Wat is een Milieueffectrapport?

In het MER worden de milieueffecten van de voorgenomen maatregelen onderzocht, zodat het bevoegd gezag deze effecten kan meewegen bij de besluitvorming. Daarnaast is het MER een belangrijk document dat aangeeft hoe eventueel negatieve effecten te mitigeren (verzachten) zijn.

In het MER voor het beheerplan Lonnekermeer worden de milieueffecten van twee alternatieven (set aan maatregelen) beschreven en vergeleken. De alternatieven en de bijbehorende effecten brengt het MER systematisch, transparant en objectief in beeld. Het MER geeft inzicht in de effecten van de alternatieven op de verschillende milieuthema's en mogelijke mitigerende maatregelen. Dit vormt input voor het definitieve herziene beheerplan.

In hoofdstuk 4 wordt de mer-procedure en de opzet van het MER nader toegelicht.

1.4 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De provincie Overijssel is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag voor de procedure van milieueffectrapportage als voor de herziening van het beheerplan Natura 2000 Lonnekermeer. Het bevoegd gezag, de Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, besluit over het vaststellen van het beheerplan en het MER.

Bij de ambtelijke voorbereiding is rollenscheiding tussen de initiatiefnemersrol en de rol van het bevoegd gezag aangebracht, door dit bij verschillende afdelingen te beleggen. Het bevoegd gezag heeft de regie over de procedure, adviseert over reikwijdte en detailniveau en toetst of het uiteindelijke MER voldoet. De initiatiefnemer zorgt voor de inhoud en kwaliteit van het MER en participatie met belanghebbenden.

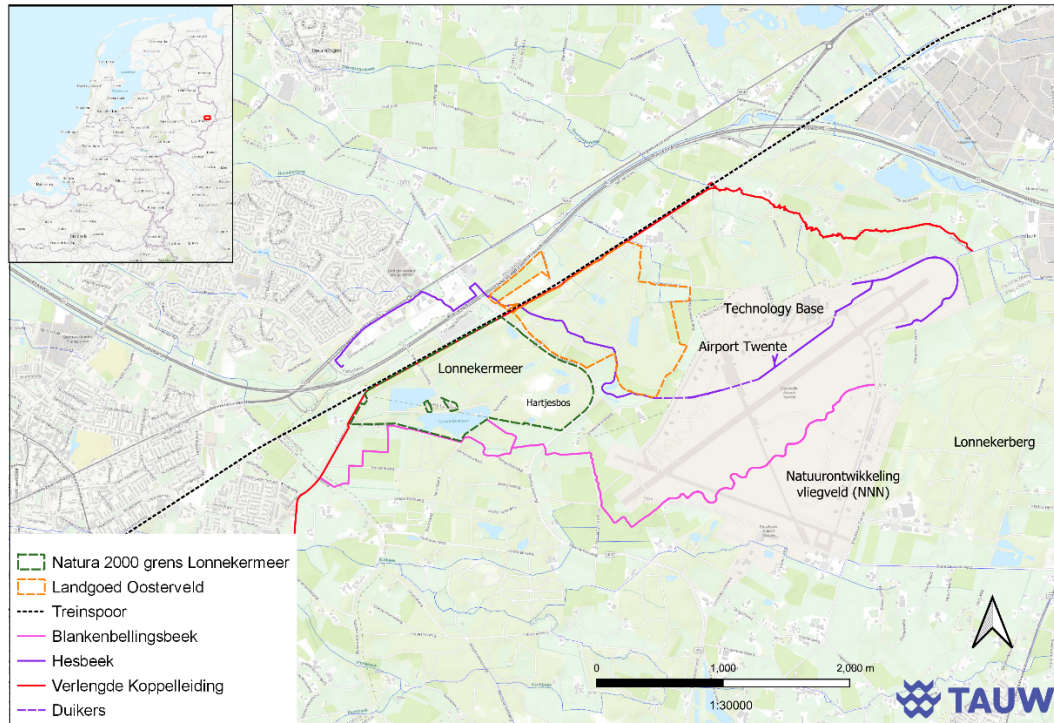
1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de probleem- en doelstelling en geeft een korte beschrijving van het gebied waarbinnen de ingrepen plaatsvinden. Dit hoofdstuk gaat in op het plan- en studiegebied (paragraaf 2.1) en op de probleem- en doelstelling (paragraaf 2.2). Hoofdstuk 3 beschrijft de referentiesituatie, de te beschouwen alternatieven en de reikwijdte en het detailniveau van de effectbeschrijving in het MER. Hoofdstuk 4 beschrijft hoe de mer-procedure voor dit project eruitziet.

2 Gebiedsbeschrijving en probleem- en doelstelling

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het Natura 2000-gebied Lonnekermeer ligt tussen de stedelijke gebieden van Hengelo, Oldenzaal en Enschede en ligt circa 12 km van de Duitse grens. Lonnekermeer ligt in een zone met diverse landgoederen, zoals Oosterveld, en een groot aantal beken. Ten noorden van het gebied ligt de A1 en een spoorlijn. Ten westen ligt de bedrijvencampus Technology Base, inclusief het vliegveld Twente Airport (hierna 'bedrijvencampus Technology Base'). Het Lonnekermeer bevindt zich ten westen van de stuwwal van Oldenzaal-Enschede. De stuwwal, bekend als de Lonnekerberg, vormt de uiterste oostgrens van het grondwatersysteem dat van invloed is op het Lonnekermeer. In figuur 2.1 zijn de ligging en grenzen van het Natura 2000-gebied weergegeven en de omgeving zoals beschreven in deze paragraaf.

Figuur 2.1 Grenzen, ligging en omgeving Natura 2000-gebied Lonnekermeer

Het Natura 2000-gebied Lonnekermeer bestaat uit het landgoed Lonnekermeer en het aangrenzende kleinschalig beekdallandschap, dit gebied wordt het ‘Hartjesbos’ genoemd. Het Natura 2000-gebied Lonnekermeer heeft een oppervlakte van 105 hectare. Het landgoed Lonnekermeer bestaat voor het grootste deel uit graslanden, bossen en heidevelden. Het Hartjesbos is een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en hooiland. Het Hartjesbos maakt onderdeel van een groter natuurerrein dat ‘de Wildernis’ heet.

In het gebied zijn twee waterplassen, het Klein en Groot Lonnekermeer. Deze meren worden gevoed door neerslag en grondwater. Aan de oostkant van het gebied ligt een aantal vennen die het leefgebied vormen van de gevlekte witsnuitlibel. Het Lonnekermeer is voor de gevlekte witsnuitlibel één van de belangrijkste leefgebieden in Nederland. In het oosten van het gebied liggen tevens drie met houtwallen omgeven hooimaatjes. Dit zijn oude vloeivelden, die vroeger ‘s winters onder water werden gezet, en zijn van grote cultuurhistorische betekenis.

Door de ligging, het hydrologische systeem en bodemopbouw zijn in het Lonnekermeer gradiëntrijke situaties ontstaan. Dit zijn overgangen tussen verschillende milieucondities (nat-droog, zuur-basisch). Doordat in dergelijke overgangen verschillende biotopen aanwezig zijn is de biodiversiteit hoog.

Het Lonnekermeer is een landgoed en grenst aan andere landgoederen zoals het Oosterveld en Haverriet. Het gebied ligt in een zone met diverse landgoederen en een groot aantal beken.

Doordat een groot deel van de landgoederen in de omgeving van Lonnekermeer als natuur of landgoed wordt beheerd is sprake van een grote interne samenhang in het gebied. De aanwezigheid van diverse beken, landschapselementen (zoals houtwallen) en verbindende elementen draagt hier verder aan bij. De samenhang wordt plaatselijk belemmerd door infrastructuur (spoorlijn, A1, Vliegveldstraat) en menselijk gebruik in de omgeving van het Natura 2000-gebied zoals industrieterreinen, verstedelijking en landbouw. De landbouw in het gebied bestaat uit grasland, akkerbouw en een boomkwekerij ten zuidoosten van het gebied.

Door de ligging (vlakbij Hengelo, en tussen stedelijk gebied) wordt Lonnekermeer gebruikt als recreatie- en wandelgebied. Vrijwel alle wegen en paden zijn openbaar toegankelijk voor wandelaars van zonsopgang tot zonsondergang. Ook de doorgaande, onverharde wegen zijn opengesteld voor fietsers en deels voor ruiters. Het oostelijke deel van het Natura 2000-gebied, het Hartjesbos, is niet toegankelijk voor recreatie. Het Natura 2000-gebied wordt beheerd door Landschap Overijssel.

Plangebied

Het plangebied is het gebied waar de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Het plangebied betreft het Natura 2000-gebied Lonnekermeer en de locaties in de omgeving waar de te nemen maatregelen plaatsvinden.

Studiegebied

Het studiegebied van het MER betreft het gebied tot waar zich mogelijke (milieu)effecten kunnen voordoen als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Dit kan per milieuaspect verschillen.

2.2 Probleemanalyse Natura 2000-gebied Lonnekermeer

2.2.1 Bedreigingen en knelpunten

De belangrijkste knelpunten in Lonnekermeer voor het behalen van de instandhoudingsdoelen zijn verdroging, vermessing en verzuring. Daarnaast is de geïsoleerde ligging, dus het gebrek aan connectie met andere natuurgebieden, een knelpunt voor de Natura 2000-doelen van het Lonnekermeer. Voor al deze knelpunten zijn tijdens het eerste beheerplan maatregelen uitgevoerd. Uit de Natuurdoelanalyse (NDA) blijkt dat er nog kennisleemtes bestaan en niet alle knelpunten zijn opgelost.

Verdroging

Het water dat op de stuwwal inzicht in de bodem stroomt (onder andere) richting het Lonnekermeer. Het grondwater treedt vervolgens weer uit in het Lonnekermeer. De watertoevoer (van bovenregionaal water) richting het Lonnekermeer wordt belemmerd door wateronttrekking en -afvoer in het tussengelegen gebied. De watergangen buiten het Natura 2000-gebied hebben een drainerende werking waardoor ontwatering plaatsvindt. Tijdens het eerste beheerplan zijn maatregelen binnen het Natura 2000-gebied uitgevoerd om de interne ontwatering te verbeteren.

In de omgeving van het Natura 2000-gebied zijn maatregelen uitgevoerd aan de Blankenbellingsbeek en zijn onderzoeken uitgevoerd (Vliegveld Twente en Koppelleiding) naar effectieve maatregelen om de drainagebasis verder te verhogen en de afvoer van water te vertragen. Uit monitoring en de NDA zijn er indicaties dat verdroging, mede door klimaatverandering, nog steeds een knelpunt is voor de Natura 2000-doelen. Het neveneffect van verdroging is vermesting en verzuring. De verdroging leidt tot lage grondwaterstanden en verminderde toestroming van basen- en ijzerrijk grondwater aan maaiveld (basen- en ijzerrijke kwel). Onder invloed van de gedaalde grondwaterstanden en afgenomen basen- en ijzerrijke kwel neemt de (relatieve) invloed van zuur regenwater in de wortelzone van de vegetatie toe, waardoor verzuring optreedt. De toestroom van basenrijk water is van groot belang voor blauwgraslanden en de heischrale graslanden in de hooimaatjes.

Gedaalde grondwaterstanden leiden tevens tot een betere doordringing van de bovenste bodemlagen met zuurstof, waardoor de daar aanwezige organische stof sneller mineraliseert³. Deze toegenomen mineralisatie leidt tot een verhoogd aanbod van voedingsstoffen waardoor sommige plantensoorten sneller gaan groeien, ten koste van andere plantensoorten. Dit proces is onder andere ongunstig voor droge en voedselarme habitattypen (droge heiden en oude eikenbossen).

Stikstofdepositie

Stikstof slaat via de lucht neer in het Natura 2000-gebied. Stikstof kan leiden tot verzuring en vermesting van stikstofgevoelige habitattypen wanneer deze boven een kritische waarde komt: de kritische depositiewaarde (KDW). In dit gebied is de stikstofdepositie momenteel te hoog. Dit kan leiden tot eutrofiering en verzuring van bodem en water. In het veld zijn tekenen van verzuring en vermesting te zien, zoals veenmossen in de hooimaatjes en berkenopslag op de heide.

Versnippering

In het eerste beheerplan is de geïsoleerde ligging van kleine snippers habitattypen als knelpunt genoemd. Er staan echter geen maatregelen benoemd. Op de aangrenzende terreinen van Vliegveld Twente heeft wel grootschalige natuurontwikkeling plaatsgevonden. Hiermee is een belangrijke verbinding tussen Lonnekermeer en Lonnekerberg gerealiseerd. Het betreft een afwisseling in natuurdoeltypen variërend van droge en natte heide, bloemrijke vochtige en schrale graslanden, en een variatie in bosranden en poelen. In het herziene beheerplan wordt beoordeeld in hoeverre deze natuurontwikkelingen al bijdragen aan het oplossen van dit knelpunt en welke restopgave overblijft.

Klimaatverandering

Klimaatverandering vormt een belangrijke bedreiging voor het Lonnekermeer. Klimaatverandering heeft een grote invloed op de Natura 2000 doelen en op de waterhuishouding in het gebied. Klimaatverandering leidt tot een vergrote kans op weersextremen, waaronder extreem droge zomers.

³ Mineralisatie van de bodem is het proces waarbij organische stof in de bodem wordt afgebroken door micro-organismen, waardoor voedingsstoffen zoals stikstof, fosfor en zwavel vrijkomen. Deze voedingsstoffen kunnen vervolgens worden opgenomen door planten en gewassen. Bij mineralisatie komen een aantal nutriënten (stikstof, fosfor, kalium, calcium, magnesium, zwavel, sporenelementen) en CO₂ vrij.

In perioden van (extreme) droogte dalen de grondwaterstanden en vallen watergangen droog. Dit wordt versterkt naarmate de opwarming van de aarde verder voortzet. Klimaatverandering versterkt naar verwachting de bovengenoemde knelpunten.

2.2.2 Natura 2000 doelstelling Lonnekermeer

Het Rijk wijst een Natura 2000-gebied aan met een aanwijzingsbesluit. Het Natura 2000-gebied Lonnekermeer is op 23 mei 2013 aangewezen als Natura 2000-gebied. In het aanwijzingsbesluit staan de instandhoudingsdoelstellingen. Op 25 november 2022 zijn via het zogenaamde 'Besluit Aanwezige waarden Lonnekermeer' (hierna 'Veegbesluit') doelen toegevoegd. Het Veegbesluit is een correctie van 100 aanwijzingsbesluiten. Hierin zijn doelen opgenomen voor habitattypen en soorten die reeds lang in het Natura 2000-gebied aanwezig waren en die ten onrechte niet beschermd waren. Voor Lonnekermeer is de habitatype H9190 Oude eikenbossen toegevoegd via het Veegbesluit. In tabel 2.1 is te zien welke instandhoudingsdoelen gelden voor het Natura 2000-gebied Lonnekermeer (zoals genoemd in het aanwijzingsbesluit en Veegbesluit).

Tabel 2.1. Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Lonnekermeer

Habitatype	Doel oppervlak	Doel kwaliteit	Doel populatie
H3130 Zwakgebufferde vennen	Behoud	Verbetering	-
H3160 Zure vennen	Behoud	Behoud	-
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	Uitbreiding	Verbetering	-
H4030 Droge heiden	Uitbreiding	Verbetering	-
H6230 Heischrale graslanden	Behoud	Behoud	-
H6410 Blauwgraslanden	Behoud	Behoud	-
H7150 Pioniervegetaties met snavelbiezen	Behoud	Behoud	-
H9190 Oude eikenbossen	Behoud	Behoud	-
H7150 Gevlekte witsnuitlibel	Behoud	Behoud	Uitbreiding

De opgave vanuit de Natura 2000 is het behalen van de instandhoudingsdoelen per gebied. Een beheerplan beschrijft de nodige instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen voor het gebied en de beoogde resultaten van deze maatregelen. Lonnekermeer valt onder de Habitatrichtlijn, en heeft instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en één habitatsoort (de gevlekte witsnuitlibel). De opgave is gericht op het behouden en uitbreiden van het oppervlakte van meerdere habitattypen. Verder moet de kwaliteit van de natuur bij deze habitattypen behouden blijven en in sommige gevallen verbeteren. Daarnaast is de doelstelling om een uitbreiding aan populatie van de gevlekte witsnuitlibel te realiseren.

3 Aanpak MER beheerplan Lonnekermeer

3.1 Relevante (beleids-)kaders

Op verschillende niveaus zijn er diverse (beleids)kaders die relevant zijn voor de maatregelen en het gebied waarin de werkzaamheden plaats gaan vinden. Deze zijn hieronder weergegeven:

- Op Europees niveau:
 - Vogel- en Habitatrichtlijn
 - Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Op nationaal/rijksniveau:
 - Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
 - Omgevingswet
- Op provinciaal niveau:
 - De nieuwe Omgevingsvisie Overijssel
 - Ontwikkelopgave Natura 2000
 - Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)
 - Omgevingsverordening
 - Natuurbeheerplan Overijssel
 - Waterbeheerplan
- Op gemeentelijk niveau:
 - Omgevingsplan Enschede
 - Omgevingsplan Dinkelland
 - Structuurvisie Enschede
 - Landinrichtingsplan Enschede-Noord

3.2 Referentiesituatie en autonome ontwikkelingen

De referentiesituatie voor het op te stellen MER bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. De autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden en welke op afzienbare termijn worden gerealiseerd.

Belangrijke trends, zoals klimaatverandering, vallen ook onder autonome ontwikkelingen. De voorgenomen maatregelen zoals beschreven in het herziene beheerplan vallen niet onder autonome ontwikkelingen. De referentiesituatie geeft de situatie weer die naar verwachting op termijn ontstaat zonder uitvoering van de voorgenomen maatregelen uit het herziene beheerplan.

Het MER brengt de milieueffecten van de maatregelen in het beheerplan in beeld. Dit gebeurt door het effect van de maatregelen te vergelijken met de referentiesituatie.

Mogelijke relevante autonome ontwikkelingen zijn:

- Klimaatverandering (KNMI-klimaatscenario's)
- Mogelijke afname van stikstofdepositie door strengere regelgeving en verbetering van technieken
- Ontwikkeling en exploitatie bedrijvencampus Technology Base
- Ontwikkeling en exploitatie Twente Airport
- Ontwikkeling Landgoed Oosterveld

3.3 Alternatieven

In het beheerplan worden maatregelen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in Lonnekermeer beschreven. De maatregelen worden op basis van een natuurdoelanalyse en meerdere onderzoeken opgesteld. Voordat de maatregelen in het beheerplan definitief worden vastgesteld wordt het MER opgesteld. De te beoordelen alternatieven worden vastgesteld in overleg met de schrijvers van het beheerplan, de provincie Overijssel en de klankbordgroep. De alternatieven zijn gericht op de grootste knelpunten en bijdragen aan de instandhoudingsdoelstellingen. Het is belangrijk dat de alternatieven realistisch en haalbaar zijn en voldoende onderscheidend.

Het beheerplan heeft een focus op de hydrologische maatregelen. De overige knelpunten (stikstof en versnippering) zijn beperkt onderdeel van het herziene beheerplan en MER. De reden hiervoor is dat de landelijke bronmaatregelen voor de stikstofproblematiek in het PPLG worden uitgewerkt. Het beheerplan stelt wel maatregelen vast om de effecten van stikstof in het Natura 2000-gebied te mitigeren of herstellen, waaronder beheermaatregelen als maaien en afvoeren. Deze maatregelen hebben geen invloed op andere functies dan natuur. Daarnaast is in de afgelopen jaren reeds geïnvesteerd in het verminderen van het knelpunt versnippering, onder andere door de ontwikkeling van nieuwe natuur op de voormalige vliegbasis Twente en het nieuw aangelegde tracé van de Blankenbellingsbeek (die een verbinding vormt tussen Lonnekermeer en de nieuwe natuur op de voormalig vliegbasis Twente). Nieuwe natuurontwikkeling wordt geregeld in lopende plannen, processen of programma's, zoals het Programma Natuur en/of het PPLG.

Voor het MER worden twee alternatieven opgesteld, die met name verschillen op het gebied van hydrologie. Bij één van de alternatieven wordt maximaal ingezet op verbetering van de hydrologische condities. Maatregelen die hieronder vallen zijn onder andere het verondiepen van de Koppelleiding, het verondiepen van de Hesbeek, en andere hydrologische maatregelen rond het Lonnekermeer. Hierbij wordt ook gekeken naar effecten van drainage, beregening en andere grondwateronttrekkingen. Het tweede alternatief bevat bestaat uit het verondiepen van de Koppelleiding en van de Hesbeek.

3.4 Onderzoeksthema's effectbeoordeling (reikwijdte en detailniveau)

Doel van het MER is om de relevante milieueffecten van de alternatieven inzichtelijk te maken. Deze paragraaf geeft inzicht in de (milieu)aspecten die worden onderzocht in het MER. Voor de MER wordt het Rad van de Overijsselse Leefomgeving⁶ gebruikt als basis. Niet alle thema's zijn relevant in het kader van het herziene beheerplan Lonnekermeer voor dit MER. Daarnaast zijn de te hanteren criteria in overleg met de provincie Overijssel aangepast zodat de criteria beter aansluiten bij het herziene beheerplan Lonnekermeer. In onderstaande tabel staan de aspecten beschreven die worden onderzocht in het MER. In bijlage 1 is de originele beoordelingskader van het Rad van de Overijsselse Leefomgeving opgenomen.

Tabel 3.1. Overzicht milieuaspecten MER herziene beheerplan Lonnekermeer

Thema	Aspect	Criterium
Gezondheid		
Veiligheidsrisico's	Milieurampen	<ul style="list-style-type: none"> Invloed plan op kans op en het gevolg van milieurampen (met name bosbranden)
Klimaatadaptatie	Droogte	<ul style="list-style-type: none"> Invloed plan op intensiteit en periode van droogte Robuustheid plan voor klimaatverandering
	Wateroverlast	<ul style="list-style-type: none"> Kans op het voorkomen van en de gevolgen van wateroverlast
Duurzaamheid		
Klimaatmitigatie / energietransitie	Emissie en vastlegging broeikasgassen	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op emissie of vastlegging van broeikasgassen
Ruimtelijke kwaliteit		
Natuurlijke systemen	Bodem en ondergrond Grondwater	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op de bodemkwaliteit Effecten op grondwaterkwaliteit Effecten op grondwaterkwantiteit
	Oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op oppervlaktewaterkwaliteit Effecten op oppervlaktewaterkwantiteit
Natuur	Biodiversiteit	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op de staat van de biodiversiteit Effecten op beschermde soorten
	Areaal natuurgebieden	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op areaal en kwaliteit natuurgebieden (NNN en N2000), inclusief effecten stikstofdepositie Effecten op areaal en kwaliteit natuur buiten beschermde gebieden
Landschap en openbare ruimte	Landschap en cultuurhistorie	<ul style="list-style-type: none"> Effecten op het areaal en de kwaliteit van het landschap Beïnvloeding gebiedskarakteristiek (landschappelijke lijnen, gebieden en elementen) Effecten op aanwezige cultuurhistorische waarden in het plan- en studiegebied (historische bouwkunde en -geografie)
	Archeologie	<ul style="list-style-type: none"> Effect op behoud en ontwikkeling van archeologie, gebouwd erfgoed (monumenten / stads- en dorpsgezichten)

Thema	Aspect	Criterium
Economische kwaliteit		
Economie	Werkgelegenheid	<ul style="list-style-type: none"> • Effecten op grondgebruik • Effecten op werkfunctie (met name gericht op landbouw)
	Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Effecten op verkeersverbindingen (fietspaden, autowegen en spoorwegen)
Sociale kwaliteit		
Wonen en woonomgeving	Wonen en welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • Effecten op recreatiefunctie (aanwezigheid, kwaliteit en nabijheid van recreatie en groenvoorzieningen) • Ruimtelijke kwaliteit (beleving) van het gebied na realisatie • Effecten op woonfunctie en bebouwing

De effecten worden voornamelijk kwalitatief beschreven. Het detailniveau van de effectbeoordeling sluit aan bij het detailniveau van de voorgestelde maatregelen in het herziene beheerplan. Gezien het detailniveau van de uitwerking van de maatregelen, wordt bij de beoordeling van de milieuthema's geen onderscheid gemaakt tussen de realisatiefase en de gebruiksfase. In het MER wordt wel een korte beschrijving opgenomen met aandachtspunten voor de realisatiefase.

In de effectbeoordeling worden de effecten beschreven in het Natura 2000-gebied Lonnekermeer en de omliggende omgeving (het studiegebied), tot waar zich mogelijke (milieu)effecten kunnen voordoen als gevolg van de maatregelen. Dit kan per milieuaspect verschillen.

3.5 Beoordelingsmethodiek

In het MER worden de effecten van de voorgestelde maatregelen in beeld gebracht. De effecten worden met plussen en minnen op een vijfpuntschaal beoordeeld (van ++ naar --, zie tabel 3.2) ten opzichte van de referentiesituatie (zie paragraaf 3.2). Voor de indicatoren waarvoor een (zeer) negatief effect verwacht wordt, zal in het MER ook een beoordeling worden gegeven na mitigerende en/of compenserende maatregelen.

Tabel 3.2 Beoordelingsschaal

Score	Betekenis
++	Zeer positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief effect ten opzichte van de referentiesituatie
0	Geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief effect ten opzichte van de referentiesituatie

Naast de effectbeoordeling wordt ook het doelbereik in beeld gebracht in het MER. Bij deze beoordeling wordt bepaald of en in welke mate de instandhoudingsdoelen worden gehaald worden met de voorgestelde maatregelen.

4 De mer-procedure

Dit hoofdstuk gaat in op de procedure voor de milieueffectrapportage, de zogenaamde mer-procedure. In dit hoofdstuk komen de mogelijkheden tot het reageren op de NRD en MER aan bod. Als laatste wordt een toelichting gegeven op de betrokken partijen bij de procedure.

4.1 De procedurestappen

Deze paragraaf licht de stappen van de mer-procedure toe. In bijlage 1 is de mer-procedure weergegeven, inclusief termijnen en verantwoordelijke partijen.

4.1.1 NRD

De voorliggende NRD beschrijft op welke thema's het onderzoek in het MER zich richt. De NRD is het uitgangspunt voor het opstellen van het MER. Centraal staat de vraag: "Wat moet er in het MER worden onderzocht?".

Inspraak NRD

De publicatie van de NRD is onder andere bedoeld om burgers, belangengroepen en wettelijke adviseurs te informeren over de start van de mer-procedure. Na publicatie van deze NRD bestaat de mogelijkheid tot inspraak, gedurende de ter inzage termijn van 6 weken. Iedereen kan zijn reactie (zienswijze) op de NRD geven.

U kunt vanaf 23 februari 2024 tot en met 4 april 2024 uw reactie geven over de NRD. U kunt dit op de volgende manieren doen:

- **Digitaal:** via een mail naar overijsselloket@overijssel.nl onder vermelding van 'zienswijze NRD Herzien Natura 2000-beheerplan Lonnekermeer'
- **Schriftelijk:** via een brief naar Gedeputeerde Staten van Overijssel, Postbus 100780, 8000 GB Zwolle, onder vermelding van 'zienswijze NRD Herzien Natura 2000-beheerplan Lonnekermeer'
- **Mondeling:** hiervoor kan een afspraak gemaakt worden via het secretariaat van de eenheid Natuur en Milieu, 038 499 8500

De zienswijzen die tijdens de inspraak periode naar voren zijn gebracht worden in een Nota van Antwoord beantwoord en voor zover nodig meegenomen in het MER.

Commissie voor de milieueffectrapportage (Ciemer)

De Commissie voor de milieueffectrapportage is een onafhankelijke organisatie. De provincie Overijssel vraagt de Commissie mer facultatief om een advies over reikwijdte en detailniveau voor dit MER. De Commissie mer geeft advies over de voorgestelde aanpak voor het MER, waaronder de beoordelingsmethodiek en de alternatieven. De advisering van de Commissie mer loopt in de planning gelijk met de publicatie van de NRD.

4.1.2 MER

Het MER wordt opgesteld aan de hand van de onderzoeksopgave zoals beschreven in deze NRD. De reacties (zienswijzen) op de NRD en het advies van de Commissie mer kunnen aanleiding geven om de onderzoeksopgave op onderdelen aan te passen.

Inspraak MER

Provincie Overijssel legt het MER samen met het ontwerp-beheerplan ter inzage. Belanghebbenden kunnen vervolgens gedurende 6 weken een reactie (zienswijzen) indienen op dit MER.

Naar verwachting kunt u in het najaar van 2024 uw reactie geven over de MER. Ter zijne tijd wordt aangekondigd op welke manier dit mogelijk is.

Commissie voor de milieueffectrapportage (Ciemer)

Het MER wordt door de Commissie mer getoetst in de periode van ter inzagelegging.

Definitief besluit MER

De zienswijzen op het MER die tijdens de inspraak periode naar voren zijn gebracht worden in een Nota van Antwoord beantwoord. Het MER (en ontwerp-beheerplan) worden indien nodig aangepast. Daarna stelt het bevoegde gezag het definitieve Natura 2000-beheerplan inclusief de Nota van Antwoord vast. Na publicatie van het definitieve beheerplan en het MER voor Lonnekermeer is er gedurende 6 weken gelegenheid voor het indienen van beroep.

4.2 Partijen betrokken bij de mer-procedure

Deze paragraaf beschrijft de partijen die bij de mer-procedure zijn betrokken.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De provincie Overijssel is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag voor de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.).

Klankbordgroep Lonnekermeer

In het klankbordgroep Lonnekermeer zijn de belanghebbenden aangesloten vanuit Landschap Overijssel, Waterschap Vechtstromen, Gemeente Enschede, Gemeente Dinkelland, Gemeente Hengelo, LTO, Vitens en Technology Base.

4.3 Communicatie richting omgeving

Zoals hierboven beschreven kunnen belanghebbenden in de periode van de ter inzage legging van het NRD en MER zienswijzen indienen. In het najaar van 2024 wordt een inloopbijeenkomst georganiseerd om belanghebbenden te informeren over de MER en het beheerplan. De inloopbijeenkomst wordt georganiseerd voorafgaand aan de ter inzage legging van het concept beheerplan en het definitieve MER.

Daarnaast wordt de klankbordgroep gedurende de mer-procedure bijgepraat en betrokken bij het proces.

Kenmerk

R001-1292858LLS-V02-sss-NL

Bijlage 1

Rad van de Overijsselse Leefomgeving

Thema	Aspect	Criterium
Gezondheid		
milieukwaliteit en gezondheid	gezondheidsbescherming	de omvang van het milieugezondheidsrisico (MGR) door lucht en geluid (ervaren) hinder door geur en licht
veiligheidsrisico's	overstromingen	kans op en het gevolg van overstromingen vanuit de rivieren en het IJsselmeer (en daarmee het overstromingsrisico)
	milieurampen	kans op en het gevolg van milieurampen als gevolg van risico's van economische activiteiten
	verkeersveiligheid	kans op en gevolg van verkeersongevallen
klimaatadaptatie	droogte	de intensiteit en periode van droogte
	hitte	de intensiteit en periode van hitte
	wateroverlast	kans op het voorkomen van en de gevolgen van wateroverlast
Duurzaamheid		
energietransitie	emissie en vastlegging broeikasgassen	de emissie van broeikasgassen aandeel en de hoeveelheid hernieuwbare energie
natuurlijke hulpbronnen	minerale en fossiele hulpbronnen	volume en kwaliteit van voorraad minerale en fossiele hulpbronnen
	grondstoffenkringloop (circulariteit)	kans op het sluiten van grondstofkringlopen
Ruimtelijke kwaliteit		
natuurlijke systemen	bodem en ondergrond	de kwaliteit en het natuurlijke systeem van de bodem en ondergrond: bodemverontreiniging, bodemverdichting bodemkoolstof en bodemvruchtbaarheid
		bodemdaling
	waterkwaliteit	grond- en oppervlaktewaterkwaliteit
	waterkwantiteit	grond- en oppervlaktewaterkwantiteit
natuur	biodiversiteit	staat van de biodiversiteit
	areaal natuurgebieden	areaal en kwaliteit natuurgebieden
		areaal en kwaliteit natuur buiten beschermde gebieden
landschap en openbare ruimte	waardevolle landschappen	het areaal en de kwaliteit van waardevolle landschappen
	erfgoed en archeologie	behoud en ontwikkeling van archeologie, gebouwd erfgoed (monumenten / stads- en dorpsgezichten) en cultuurlandschap
Economische kwaliteit		
economie	werkgelegenheid en werkloosheid	ontwikkeling werkgelegenheid en werkloosheid
	kennis en innovatie	mate van kennisontwikkeling en innovatie

Kenmerk R001-1292858LLS-V02-sss-NL

Thema	Aspect	Criterium
	bereikbaarheid	het aantal banen dat binnen een uur reistijd bereikt kan worden
	vestigingslocaties	areaal en kwaliteit van vestigingslocaties voor specifieke sectoren
mobilititeit	fiets	aandeel fiets in verplaatsingen tot 15 km
	auto	filezwaarte op hoofdwegen
	OV	reizigerskilometers openbaar vervoer
Sociale kwaliteit		
wonen en woonomgeving	woningbouwlocaties	voldoende en betaalbare woningbouwlocaties
	voorzieningen	aanwezigheid, kwaliteit en nabijheid van voorzieningen
welzijn	sociale samenhang	de mate van (ervaren) sociale samenhang (onder andere eenzaamheid, contact burelen)
	inclusiviteit	de mate waarin de plek waar je woont of opgroeit bepaalt wat je kansen zijn om deel te nemen aan de samenleving
	(sociale) veiligheid	(ervaren) (sociale) veiligheid
	gezondheidsbevordering	het aandeel inwoners met een gezonde leefstijl
		afstand en toegankelijkheid tot groenvoorzieningen

